

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.a.v. minister mr. A.J. de Geus

Postbus 90801

2509 LV DEN HAAG

datum	kenmerk	contactpersoon	doorkiesnummer
4 juli 2003	1602-03/200301396	M. Depla	070 – 7890 714
onderwerp			
Deregulering Sociale Zekerheid			

Geachte heer De Geus,

Per brief van 27 mei 2003 verzocht u de Raad om vóór 1 juli 2003 vanuit het motto “werk boven uitkering” commentaar te geven op een aantal van de punten uit de notitie “Bouwstenen Deregulering Sociale Verzekeringen” van de ambtelijke stuurgroep VDSV.

Hierbij wil de Raad u het gevraagde commentaar bieden. Daartoe zullen de betreffende punten uit de notitie afzonderlijk worden nagelopen. De raad beperkt zich in hoofdzaak tot de punten waarover conform de lijst in bijlage 1 bij het rapport van de commissie vóór 1 juli 2003 commentaar wordt gevraagd.

Alvorens tot een puntsgewijze bespreking van de voorstellen van de ambtelijke stuurgroep over te gaan wil de Raad uw aandacht vragen voor een aantal meer algemene overwegingen bij het thema deregulering in de sociale zekerheid.

De Raad ondersteunt het streven naar verdere deregulering van harte. De Raad stelt wel vast dat deregulering een middel is om te komen tot een effectievere en doelmatiger uitvoering van de sociale zekerheid. De Raad acht het daarom in dit kader van belang dat uitvoeringsorganen op het vlak van sociale zekerheid en arbeidsbemiddeling aangeven op welke wijze de ruimte die vrijkomt door vereenvoudiging en beperking van de regelgeving wordt aangewend. De Raad is van mening dat vermindering van de regelgeving in de uitvoering óf moet leiden tot een zichtbare verlaging van de uitvoeringskosten óf tot een grotere inzet en meer resultaat op de reïntegratietaken van de uitvoering.

Een ander meer algemeen punt waarvoor de Raad aandacht vraagt, is dat bij de geformuleerde voorstellen vooral is gekeken naar mogelijkheden om de regels voor de uitvoeringsinstanties eenvoudiger te maken. In de bouwstenennotitie komen dereguleringsvoorstellen die direct leiden tot vermindering van de administratieve lasten van werkgevers en uitkeringsgerechtigden ten onrechte nauwelijks aan de orde.

Voorts vraagt de Raad aandacht voor het feit dat deregulering een belangrijk, maar niet het enige middel is om de uitvoering effectiever en doelmatiger te laten functioneren. De Raad stelt vast dat niet alleen ingewikkelde regelgeving voor problemen in de uitvoering van de sociale zekerheid zorgt, maar dat een doelmatige uitvoering ook belemmerd lijkt te worden door gebrekkig functionerende ICT in de uitvoering. Het lijkt zeer wel denkbaar dat op dit vlak doelmatigheidswinst te boeken valt die aanmerkelijk groter is dan met dereguleringsvoorstellen kan worden bereikt. Zo is op het vlak van de gegevensuitwisseling een grote sprong voorwaarts noodzakelijk. De Raad overweegt u hierover nader te adviseren.

Tot slot merkt de Raad op dat de in deze brief besproken voorstellen op onderdelen nog moeten worden uitgewerkt alvorens ze kunnen worden geïmplementeerd. Het kan zijn dat daarbij niet voorziene neveneffecten optreden die aanleiding kunnen geven tot heroverweging van het oorspronkelijke voorstel.

De Raad reageert in bijgaand advies op de door u aan de Raad voorgelegde dereguleringsvoorstellen uit de bouwstenennotitie deregulering sociale verzekeringen. De Raad doet in zijn beleidskader 2003 ook zelf nadere voorstellen voor deregulering op het beleidsterrein van werk en inkomen. In het bijzonder formuleert de Raad een aantal voorstellen die leiden tot minder voorschriften en meer ruimte voor maatwerk in de uitvoering, waardoor een bijdrage geleverd kan worden aan het uitgangspunt “werk boven uitkering”. Het gaat daarbij onder meer om het voorstel om het verplichtende karakter van de fasering op de eerste werkloosheidsdag voor alle werklozen, met alle bijbehorende administratie en bureaucratie, te schrappen. Verder doet de Raad voorstellen om wettelijke uitvoeringsvoorschriften zoveel mogelijk te vervangen door een beperkte set van indicatoren die betrekking hebben op het resultaat in termen van voorkomen van (langdurige) uitkering. In dat kader pleit de Raad voor meer ruimte voor UWV om de herbeoordelingscapaciteit selectiever in te zetten, in combinatie met een voorstel om UWV te beoordelen op het resultaat van die herbeoordelingen (waaronder: uitstroom uit de WAO-uitkering).

A/B) Vereenvoudiging WW

Leidraad voor de Raad is de beschikbaarheid van de uitkeringsgerechtigde voor activiteiten gericht op het verwerven van werk. De vereenvoudiging van de vakantieregeling in de WW, zoals voorgesteld, heeft daarom de instemming van de Raad. Wel wil de Raad eraan toevoegen dat het mogelijk moet zijn voor UWV om waar

nodig verzoeken om “sollicitatievrije dagen” te beoordelen op de invloed die dat heeft op de kans op werk. Het voorstel om de einddatum van het uitkeringsrecht niet meer te laten beïnvloeden door teveel genoten

“sollicitatievrije dagen” leidt overigens wel tot een extra uitzonderingsbepaling in de WW. De systematiek van de WW brengt met zich mee dat na gehele beëindiging van een recht de uitkering bij herleving zoveel later eindigt als de periode tussen de tussentijdse beëindiging en de herleving heeft geduurd. (art. 43 lid 1). Een uitzondering is reeds gemaakt bij ziekte. Hieraan zou tussentijdse beëindiging wegens overschrijding van de 20 sollicitatievrije dagen als uitzondering moeten worden toegevoegd.

E) Arbeidsongeschiktheid

UWV doet een drietal voorstellen om vereenvoudiging aan te brengen in de diversiteit in wachttijden voor de WAO. De Raad beoordeelt deze voorstellen behalve vanuit een oogpunt van vereenvoudiging vanuit het belang van het wegnemen van drempels voor reïntegratie. De Raad is daarbij van mening dat het UWV-voorstel waarin een verkorte wachttijd van vier weken alleen geldt voor werkende arbeidsgehandicapten bij een nadere uitwerking de voorkeur verdient.

Het voorstel om de WW-uitkering tijdens ziekte door te laten lopen beoordeelt de Raad vanuit de verzuimbegeleidingsrol die UWV moet vervullen voor zieke WW-gerechtigden. De Raad stelt als voorwaarde aan zijn instemming dat UWV zijn uitvoeringsproces zó inricht dat die verzuimbegeleidingsrol er niet onder lijdt. UWV dient actief in te spelen op (dreigend) langdurig verzuim, ongeacht formele status, resp. het buiten werking stellen van het WW-regime.

De Raad kan instemmen met het UWV-voorstel om voor zieke WW-gerechtigden niet langer het laatst verrichte werk als criterium aan te houden voor de vraag of de ziekte het verwerven en verrichten van dergelijke arbeid in de weg staat, maar het begrip passende arbeid in de zin van de WW.

Ook kan de Raad instemmen met het UWV-voorstel om tijdens de WW-periode geen ziekingeld meer uit te keren maar de WW-uitkering te laten doorlopen. Alleen bij ziekte die langer dan drie maanden duurt wordt dan, conform de huidige situatie, aan het eind van de uitkeringsperiode het WW-recht verlengd met de termijn waarop gezien de duur van de ziekteperiode recht is ontstaan. Wel wijst de Raad erop dat een dergelijke aanpassing wetstechnisch de nodige complicaties met zich mee kan brengen omdat daarmee op een van de fundamenteën van de WW, de beschikbaarheid, een uitzondering wordt gemaakt. Een tweede complicatie is, dat de mogelijkheid van verlenging van de uitkeringsduur zonder tussentijdse beëindiging van het recht ook om een nieuwe bepaling vraagt. De WW wordt hiermee derhalve wellicht wel eenvoudiger in de uitvoering, maar niet in de regelgeving.

Bij deze voorstellen tekent de Raad voorts vanuit het door u aangedragen motto van dit commentaar, “werk boven uitkering” aan, dat de reïntegratiebepalingen die in het kader van de wet Poortwachter, inclusief de

toegang tot de WAO, gelden voor werkgevers van zieke werknemers ook gelden voor UWV in haar relatie tot zieke WW-gerechtigden. Veranderingen in bepalingen rond zieke WW-gerechtigden mogen geen afbreuk doen aan deze verantwoordelijkheden, maar dienen deze eerder te versterken. Daarom wil de Raad opmerken dat voor WW-

gerechtigden die bij de aanvang van het WW-recht ziek zijn, voor de bepalingen in het kader van de Wet Poortwachter gerekend dient te worden vanaf het moment van de eerste ziektedag en niet vanaf het moment van ingang van het WW-recht.

In de notitie wordt ook gewag gemaakt van een voorstel om de herbeoordelingen in het kader van de WAO efficiënter in te zetten. Hoewel u hierop nog geen commentaar vraagt omdat dit onderwerp nog nader dient te worden uitgewerkt in overleg met UWV, wil de Raad erop wijzen dat in zijn beleidskader daarop ingegaan wordt. Daarbij komt de Raad met de volgende aanbevelingen:

- UWV moet de reguliere herbeoordelingen beter gaan uitvoeren, waarbij de mogelijkheden voor werkhervatting met de cliënt worden besproken en benut; daarom doet de Raad het voorstel om UWV te beoordelen op het resultaat van deze herbeoordelingen (waaronder: uitstroom uit de WAO-uitkering).
- UWV moet meer ruimte krijgen zijn beschikbare professionals selectief in te zetten, zodat maximaal resultaat wordt behaald; daarom doet de Raad het voorstel de zogenaamde “professionele herbeoordelingen” te intensiveren.

Dit is in lijn met de voorstellen van de werkgroep om wettelijke herbeoordelingen voor iedereen te vervangen door herbeoordelingen op advies van de verzekeringsarts bij diegenen waarbij dat kansrijk is.

F) Reïntegratie

De Raad is van mening dat de regelgeving op gebied van de beoordeling van passendheid van arbeid bij werkhervatting in de praktijk ten onrechte reïntegratiebelemmerend kan werken. De Raad kan dan ook instemmen met het voorstel om het recht op ziekingeld in principe voor een ieder die werk hervat te laten gelden tenzij betrokkene kort na aanvang van de verzekering uitviel uit arbeid waarvoor hij of zij evident wist, er medisch ongeschikt voor te zijn.

Het voorstel om herbeoordeling bij werkhervatting uit te stellen met tenminste een half jaar heeft de instemming van de Raad. Daarbij speelt een rol dat de Raad van mening is dat de vrees voor de gevolgen voor de uitkeringsrechten van een onmiddellijke herkeuring bij werkhervatting uitkeringsgerechtigden kan weerhouden de stap richting werkhervatting te zetten. Het voorstel sluit derhalve aan bij voorstellen van de Raad om de risico's voor werkgevers en werknemers bij werkhervatting vanuit de WAO te beperken.

Het voorstel met betrekking tot het laten doorlopen van de WW-uitkering van een arbeidsgehandicapte werkloze bij scholing of proefplaatsing in plaats van overgang naar een reïntegratie-uitkering op grond van de wet REA wordt door de Raad mede bezien in het licht van de gevolgen voor de mogelijkheden tot deelname aan dergelijke activiteiten. De Raad kan van daaruit met deze vereenvoudiging instemmen voor zover zulks geen gevolgen heeft voor de mogelijkheden tot scholing of werkervaring op grond van beperkende bepalingen daaromtrent in de WW en

de duur van het uitkeringsrecht door deze wijziging niet aangetast wordt. Dit kan de noodzaak van een wetswijziging betekenen. De Raad wijst er wat dit betreft op, dat voor de invoering van de REA proefplaatsingen met behoud van het recht op WW buitenwettelijk plaatsvonden en aldus werden “gedoogd”. De Raad acht een terugkeer naar deze schimmige situatie niet wenselijk.

Het voorstel om bij de toekenning van werkgeversvoorzieningen bij de arbeidsgehandicaptentoets gebruik te maken van het advies van de arbodienst en de verplichte arbeidsgeschiktheidstoets door de arbeidsdeskundige van UWV te schrappen, wordt door de Raad gezien als een praktisch en voor de hand liggend voorstel. Naar de mening van de Raad is dit een van de weinige voorstellen die ook voor werkgevers een vereenvoudiging met zich meebrengen.

Vanuit het streven om het verwerven van werk in plaats van een uitkering aan te moedigen in plaats van omgekeerd kan de Raad instemmen met het voorstel ten aanzien van de reiskosten in verband met scholing.

Uit een oogpunt van duidelijkheid voor de klant is de Raad ook voorstander van samenvoeging van de twee bestaande regelingen op het gebied van starterskrediet zelfstandigen. De Raad wijst er overigens op dat niet-uitkeringsgerechtigden die op grond van de criteria van de REA als arbeidsgehandicapt beschouwd kunnen worden op grond van die zelfde uniforme regeling ook in aanmerking zouden moeten komen voor een starterskrediet.

De Raad kan voorts op dit moment niet overzien in hoeverre een tijdelijke aanpassing van de uitvoering in afwachting van een wetswijziging tot meer of tot minder duidelijkheid voor de klant leidt.

Het voorstel met betrekking tot de mogelijkheid om de loon- en inkomenssuppletiereregeling ten behoeve van gedeeltelijk arbeidsgehandicapten die werk aanvaarden tegen een lager loon te vervangen door de veel eenvoudigere regeling kan alleen bezien worden in relatie tot de voorgenomen aanpassing van de WAO. De Raad wil ook ten aanzien van dit punt niet op deze voorgenomen wetswijziging vooruit lopen en onthoudt zich derhalve van commentaar.

G) Volksverzekeringen

Gezien de beperkte relatie met arbeidsmarktvragestukken onthoudt de Raad zich van een visie op de onder G1 voorgestelde veranderingen in de AKW. De Raad wil slechts opmerken dat waar mogelijk voorkomen moet worden dat er op het CWI taken worden verricht die geen relatie hebben met het naar werk geleiden van werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden. Overigens wijst de Raad erop dat het van belang is om in algemene zin aandacht te besteden aan het feit dat volgens cijfers van het CBS een groot deel van de werkloze jongeren niet staat ingeschreven bij het CWI.

I) Controle en sancties

Het voorstel betreffende het afschaffen van de bijlage met de rechten en plichten van de cliënt bij toekenning van een WW-uitkering beziet de Raad vanuit de vraag, hoe de klant het meest efficiënt en effectief op deze rechten en plichten gewezen kan worden. De ratio achter dit voorstel is, dat de betrokken informatie reeds door het CWI bij de aanvraag wordt verstrekt. De Raad kan met deze vereenvoudiging instemmen op voorwaarde dat er waarborgen bestaan dat de informatie over de rechten en plichten van een uitkeringsgerechtigde door het CWI voldoende helder over het voetlicht gebracht wordt. Tot meerdere zekerheid hieromtrent stelt de Raad voor, op het te ondertekenen aanvraagformulier de belangrijkste verplichtingen van de cliënt ten aanzien van de inzet op het vinden van werk uitdrukkelijk te vermelden onder verwijzing naar een volledig overzicht van rechten en plichten dat bij aanvraag wordt uitgereikt.

Ten aanzien van de voorstellen betreffende de terugvorderingsplicht, de verrekening van de AKW binnen het gezin en de uniformering van het inkomensbesluit AOW, ANW, TW+AKW onthoudt de Raad zich van commentaar gezien de geringe arbeidsmarktrelevantie.

Vereenvoudiging werkprocessen uitvoering

De voorstellen ten aanzien van de vereenvoudiging van de werkprocessen in de uitvoeringsketen zijn naar de mening van de Raad nog slechts een bescheiden begin. De Raad is van mening dat veel problemen in de ketensamenwerking terug te voeren zijn op de gebrekkige voorzieningen in het vlak van bijv. de afzonderlijke kwaliteiten en de onderlinge afstemming van binnen de hele keten toegepaste informatiesystemen. Voorts merkt de Raad op dat het rapport van de commissie op het punt van de ketensamenwerking nergens de rol van ketenpartner gemeenten vermeldt. De CWI-bijlage bij het rapport van de commissie VDSV bevat voorts een groot aantal punten die niet in het uiteindelijke rapport terugkomen. De Raad beperkt zich derhalve tot een commentaar op de punten die wel in het commissierapport zijn terug te vinden. Daarbij tekent de Raad aan, dat deze punten dusdanig generiek zijn geformuleerd dat een inhoudelijk oordeel erover niet gegeven kan worden. Wel stemt de Raad in met de geest van de voorstellen die de nadruk leggen op een zo snel mogelijke start met

het zoeken naar werk, liefst voordat de werkloosheid een feit is vanuit het motto “werk boven papier”. Betrokkenen moeten daarbij zo snel mogelijk de noodzakelijke ondersteuning van het CWI ontvangen.

Specifiek inzoomend op de punten die door de commissie genoemd zijn merkt de Raad het volgende op:

Het eerste punt, de verkorte intake voor specifieke groepen, wijkt in het commissierapport af van het voorstel zoals door het CWI geformuleerd, dat is toegespitst op verlengingsmogelijkheden ten aanzien van de 8 dagentermijn. De Raad kan zich vinden in de wens van het CWI om met UWV tot afspraken te komen in de SNO over de

uitkeringsoverdracht WW die meer recht doet aan de dynamiek in het ketenwerkproces. Dat is in lijn met de wens van de RWI om regelgeving omtrent uitkeringsintake en reïntegratieadvies te vervangen door maatwerkafspraken in SNO's tussen CWI en gemeenten en UWV.

Het voorstel met betrekking tot het eerder in procedure nemen van met werkloosheid bedreigde werknemers heeft de instemming van de Raad. Voorkomen van werkloosheid is beter dan bestrijden. Wel merkt de Raad op dat daarbij voorkomen dient te worden dat het CWI daarmee een administratieve extra belasting ondergaat doordat veel werknemers die ontslag aangezegd krijgen en nu op eigen kracht ander werk vinden zonder ooit bij het CWI ingeschreven te zijn geweest zich om verzekeringstechnische redenen gaan laten inschrijven.

Met een verkorting van de procedures bij overgang van WW naar bijstand kan de Raad van harte instemmen. Hij tekent daarbij aan dat de ruimte die daarmee vrijkomt kan worden gebruikt voor een extra inspanning in het vlak van de bemiddeling. Bekend is dat werkzoekenden bij het naderen van het moment van overgang van WW naar bijstand extra gemotiveerd zijn om werk te vinden voordat die overgang een feit is. Daar kan door de bemiddeling op worden ingespeeld.

Het punt van het voorkomen van aanleveren van gegevens die reeds bij de uitkerende instantie bekend zijn, verdient uiteraard de volledige instemming van de Raad. Voorkomen dient te worden dat er in de toekomst nog regels geformuleerd worden die dergelijke overbodige bureaucratie oproepen.

Met vriendelijke groet,
Raad voor Werk en Inkomen

J.P.C.M. van Zijl

voorzitter